

Editor: Călin Vlăsie
Redactare: Mihaela Pogonici
Tehnoredactare: Stelian Bigan
Corecțură: Anamaria Cozma
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Ionuț Broștianu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VERNE, JULES

Cristofor Columb / Jules Verne ; trad. din lb. franceză
de Ion Hobana ; cuvânt-înainte de Nicolae Manolescu. - București :
Cartea Românească, 2017
ISBN 978-973-23-3182-8
I. Hobana, Ion (trad.)
II. Manolescu, Nicolae (pref.)
821.133.1

Ilustrația copertei: Louis Prang, *Cristofor Columb punând stăpânire pe noua țară*, cromolitografie, 1893

Découverte de la Terre (1864-80)

Jules Verne

Ilustrații de Léon Benett și P. Philippoteaux

Copyright © Editura Paralela 45, 2017

Editura Cartea Românească este un imprint al Editurii Paralela 45

Calea Victoriei 133, sectorul 1, București

Prezența lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar
conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.cartearomaneasca.ro | www.edituraparalela45.ro

Jules Verne

CRISTOFOR COLUMB

Cuvânt-înainte de
Nicolae Manolescu

Traducere din limba franceză de
Ion Hobana

Cuprins

Cuvânt-înainte de Nicolae Manolescu / pag. 9

I. / pag. 13

Descoperirea Madeirei, a insulelor Capului Verde, a Azorelor, a Guineei și a Congoului. – Bartolomeu Dias. – Caboto și Labradorul. – Aspirațiile geografice și comerciale în Evul Mediu. – Eroarea generală admisă în legătură cu distanța care despărțea Europa de Asia. – Nașterea lui Cristofor Columb. – Primele sale călătorii. – Proiectele sale respinse. – Timpul petrecut de el în mănăstirea franciscanilor. – Este primit, în fine, de Fernando și Isabel. – Înțelegerea din 17 aprilie 1492. – Frații Pinzón. – Trei caravale armate în portul Palos. – Plecarea din 3 august 1492

II. / pag. 32

Prima călătorie: Gran Canaria. – Gomera. – Variație magnetică. – Simptome de revoltă. – Pământ! Pământ! – San Salvador. – Luare în stăpânire. – Conception. – Fernandina sau Grande Exuma. – Isabela sau Insula Lungă. – Insulele Mucare. – Cuba. – Descrierea insulei. – Arhipelagul Nuestra Señora. – Insula Española sau Santo Domingo. – Insula Tortuga. – Cacicul la bordul „Santa Mariei”. – Caravela lui Columb eșuează și nu poate fi ranflată. – Insula Monte Cristi. – Întoarcerea. – Furtună. – Sosirea în Spania. – Omagii aduse lui Cristofor Columb

III. / pag. 54
A doua călătorie: o flotă de șaptesprezece nave. – Insula Hierro. – Dominica. – Maria Galante. – Guadalupe. – Canibalii. – Montserrat. – Santa Maria la Redonda. – San Martin și Santa Cruz. – Arhipelagul Las Once Mil Virgenes. – Insula San Juan Evangelista sau Puerto Rico. – Insula Española. – Primii coloniști masacrați. – Întemeierea orașului Isabela. – Trimiterea în Spania a două corăbii încărcate cu bogății. – Fortul Santo Tomás, ridicat în provincia Cibao. – Don Diego, fratele lui Columb, numit guvernator al insulei. – Jamaica. – Costa Cubei. – Remora. – Întoarcerea la Isabela. – Cacicul luat prizonier. – Revolta indigenilor. – Foamete. – Columb calomniat în Spania. – Trimiterea comisarului Juan de Aguado la Isabela. – Minele de aur. – Plecarea lui Columb. – Sosirea lui la Cádiz

IV. / pag. 70

A treia călătorie: Madeira. – Santiago din arhipelagul Capului Verde. – Trinidad. – Prima observare a coastei americane a Venezuelei, dincolo de Orinoco, actualmente provincia Cumana. – Golful Paria. – Los Jardinos. – Tobago. – Grenada. – Margarita. – Cubaga. – Insula Española în perioada absenței lui Columb. – Întemeierea orașului Santo Domingo. – Sosirea lui Columb. – Nesupunerea coloniei. – Plângerile în Spania. – Bobadilla trimis de rege să cerceteze comportarea lui Columb. – Columb pus în lanțuri și expediat în Spania împreună cu cei doi frați ai săi. – Aducerea lui în fața lui Fernando și a Isabelei. – Redobândirea bunăvoiinței regale

V. / pag. 82

A patra călătorie: o flotilă alcătuită din patru corăbii. – Gran Canaria. – Martinica. – Dominica. – Santa Cruz. – Puerto Rico. – Insula Española. – Jamaica. – Insulele Tortugas. – Insula de Los Pinos. – Insula Guanaja. – Capul Honduras. – Coasta americană de la Trujillo la golful

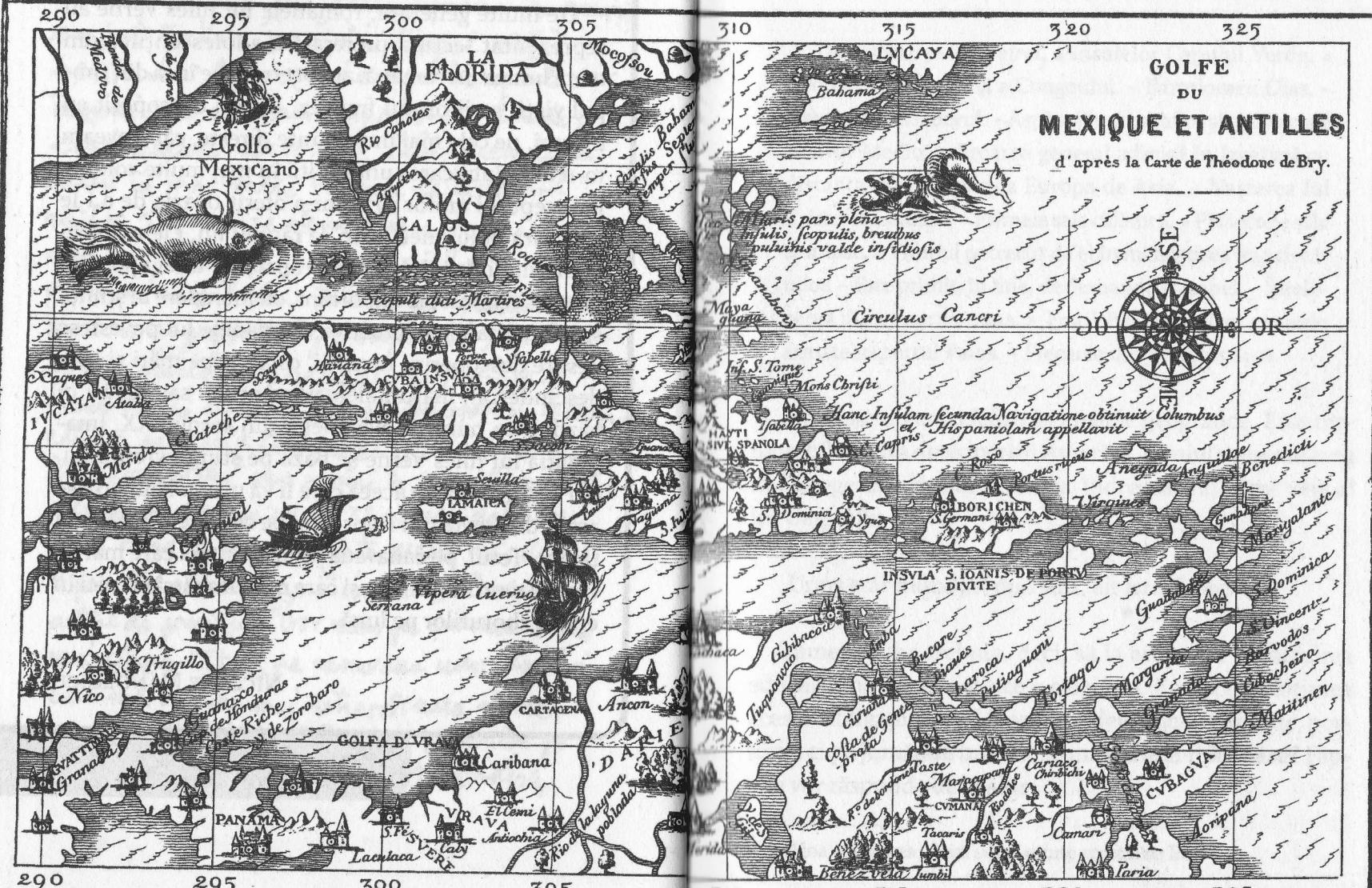
Darien. – Insulele Limonare. – Insula Huerta. – Coasta Veragua. – Terenuri aurifere. – Revolta indigenilor. – Visul lui Columb. – Por-tobeloa. – Los Mulatas. – Escală în Jamaïca. – Mizerie. – Revolta spaniolilor împotriva lui Columb. – Eclipsa de lună. – Sosirea lui Columb în insula Española. – Întoarcerea lui Columb în Spania. – Moartea lui, la 20 martie 1506

VI. / pag. 101

Descoperirea Americii / Sumarul hărților și al gravurilor

CRISTOFOR COLUMB

Harta Antilelor și a Golfului Mexic

Descoperirea Madeirei, a insulelor Capului Verde, a Azorelor, a Guineei și a Congoului. – Bartolomeu Dias. – Caboto și Labradorul. – Aspirațiile geografice și comerciale în Evul Mediu. – Eroarea general admisă în legătură cu distanța care despărțea Europa de Asia. – Nașterea lui Cristofor Columb. – Primele sale călătorii. – Proiectele sale respinse. – Timpul petrecut de el în mănăstirea franciscanilor. – Este primit, în fine, de Fernando și Isabel. – Înțelegerea din 17 aprilie 1492. – Frații Pinzón. – Trei caravele armate în portul Palos. – Plecarea din 3 august 1492.

1492 este un an celebru în analele geografice. Este memorabila dată a descoperirii Americii. Geniul unui om avea să întregească globul terestru, îndreptățind acest vers al lui Gagliuffi:

„Unus erat mundus; duo sint, ait iste: fuere.”¹

Lumea veche trebuia, deci, să ia asupra ei îndatorirea educării morale și politice a celei noi. Era ea la înălțimea acestei obligații, având în vedere ideile încă mărginite, porfirile ei pe jumătate barbare, conflictele ei religioase? Faptele vor răspunde de la sine.

¹ „Una era lumea; două sunt, spune acesta: au fost.”

Ce se petrecuse între anul 1405, la sfârșitul căruia Jean de Béthencourt încheia colonizarea Canarelor, și anul 1492? O vom relata în câteva rânduri.

O remarcabilă mișcare științifică, datorată arabilor, care aveau să fie curând izgoniți din Spania, se produsese în întreaga peninsulă. În toate porturile, dar mai ales în cele portugheze, se vorbea despre Africa și despre țările de dincolo de mări, atât de bogate și de extraordinare. „Mii de povestiri, spune Michelet, ațâțau curiozitatea, bravura și lăcomia; toți voiau să vadă acele ținuturi misterioase unde natura născuse nenumărați monștri și semănase aurul la suprafața solului”. Un Tânăr prinț, infantele dom Henric, duce de Viseu, al treilea fiu al lui João I, care se consacră studiului astronomiei și al geografiei, a exercitat o puternică influență asupra contemporanilor săi; lui îi datorează Portugalia dezvoltarea imperiului său colonial și expedițiile repetitive ale căror relatari entuziaste și rezultate grandioase aveau să înflăcăreze imaginația lui Cristofor Columb.

Stabilindu-se la extremitatea sudică a provinciei Algarve, la Sagres, de unde privirile lui cuprindeau imensitatea oceanului și păreau să caute acolo pământuri noi, dom Henric construiește un observator, înființă un colegiu maritim în care savanții trăsau hărți mai corecte și îi învățau pe discipoli cum să folosească busola, se întâlnește de oameni de știință și strânse informații prețioase privind posibilitatea de a ocoli Africa și a ajunge în Indii. Fără să fi luat parte la vreo expediție maritimă, încurajările lui, protecția acordată marinilor i-au adus lui dom Henric supranumele *Navigatormul*, sub care e cunoscut în istorie.

Capul Non, această limită fatală a navigatorilor antici, fusese depășit în 1418, când doi gentilomi de la curtea lui Henric, João Gonçalves Zarco și Tristão Váz Teixeira, se văzuaseră duși de furtună în larg și aruncați pe o insuliță căreia

Construirea unei caravele

îi dădură numele de Porto Santo¹. La câțiva timp după aceea, navigând spre un punct negru care rămânea nemișcat la orizont, ei ajunseră la o insulă vastă, acoperită de păduri magnifice. Era Madeira.

În 1433, capul Bojador, care-i oprișe atâtă vreme pe exploratori, fu depășit de portughezii Gil Eanes și Gonçalves Baldaia; ei navigară până la peste patruzeci de leghe dincolo de el.

Încurajați de acest exemplu, Antão Gonçalves și Nuno Tristão înaintară, în 1441, până la capul Branco, situat la al douăzeci și unulea grad, „ispravă, spune Faria y Souza, care în opinia generală nu e deloc mai prejos de cele mai glorioase munci ale lui Hercule” și aduseră la Lisabona o anumită cantitate de pulbere de aur, provenind din Rio de Ouro. Într-o a doua călătorie, Tristão exploră câteva dintre insulele Capului Verde și ajunse până la Sierra Leone. În cursul acestei expediții, el cumpărase de la traficanții mauri, pe coasta Guineei, zece negri pe care-i aduse la Lisabona și pe care-i vându foarte scump, căci treziseră o mare curiozitate. Așa s-a născut comerțul cu negri, care, timp de patru veacuri, avea să-i răpească Africii atâtea milioane de locuitori, devenind rușinea omenirii.

În 1441², Că da Mosto depăși Capul Verde și exploră o parte a coastei inferioare. Pe la 1446, portughezii, înaintând în ocean mai departe decât predecesorii lor, cercetără arhipelagul Azorelor. De atunci înainte, echipa fu alungată. Se trecuse peste acea linie redutabilă unde se credea că aerul arde ca focul, expedițiile se succedau fără întrerupere și fiecare se întorcea după ce sporise numărul ținuturilor descoperite. Se părea că țărmul Africii n-avea să se sfărșească niciodată. Cu cât se înainta spre sud, cu atât acest

cap atât de căutat, această extremitate a continentului care trebuia depășită pentru a se ajunge în marea Indiilor părea să se îndepărteze!

De un timp, regele João al II-lea adăugase titlurile sale pe acela de senior al Guineei. Odată cu Congoul, navigatorii descoperiseră un nou cer și stele necunoscute, când Diogo Cão, în trei călătorii succesive, duse cunoașterea Africii mai departe decât o făcuseră predecesorii săi și aproape că-i răpi lui Dias cinstea de a ajunge primul la vârful austral al continentului. Punctul extrem pe care-l atinse se află la $21^{\circ} 50'$ latitudine sudică. Este capul Cross, unde el ridică, potrivit obiceiului, un *padrao* sau *padron*, adică o coloană comemorativă, regăsită mai târziu. La întoarcere, îl vizită pe regele Congoului în capitala lui și aduse la Lisabona un sol numit Cacuta, cu o numeroasă suită de africani, veniți să fie botizați și să învețe dogmele credinței pe care urmau să o propovăduiască în țara lor.

La scurt timp după întoarcerea lui Diogo Cão, în luna august 1487, trei caravele părăsiră fluviul Tago, sub înalta comandă a unui cavaler al casei regelui, Bartolomeu Dias, veteran al mărilor Guineei. Sub ordinele sale se aflau un marinari experimentați, João Infante și propriul său frate, Pedro Dias, comandanțul celei mai mici dintre cele trei nave, care era încărcată cu provizii.

Nu cunoaștem amănunte despre prima parte a acestei memorabile expediții. Știm doar, după João de Barros, la care trebuie să recurgem mereu pentru tot ceea ce privește expedițiile portugheze, că, dincolo de Congo, a urmat linia țărmului până la paralela 29 și a ancorat într-un golf numit de el *Angra dos Voltas*, din pricina manevrelor necesare pentru a-l atinge și unde a lăsat cea mai mică navă, sub paza a nouă mateloți. După ce a fost reținut de vremea rea cinci zile în acest adăpost, Dias a ieșit în larg și a luat-o spre sud; dar furtuna l-a scuturat timp de treisprezece zile.

¹ Numele fusese dat mai de mult, de navigatorii italieni.

² De fapt, în 1456.